

4. EIROPAS STRUKTURĀLIE UN INVESTĪCIJU FONDI 2021.-2027. GADA PROGRAMMĒŠANAS PERIODĀ

4.1. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU FINANŠU IETVARŠ 2021.-2027. GADAM

2018.gada 2.maijā Eiropas Komisija publicēja Komisijas paziņojumu par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027.gadam¹. Šis dokuments ir Eiropas Komisijas priekšlikuma projekts nākošajam Eiropas Savienības ilgtermiņa budžetam pēc 2020.gada, kad beigsies Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.-2020.gada programmēšanas periods. Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāvienojas par Eiropas Savienības budžeta gala variantu līdz 2020. gada sākumam, attiecīgi paredzot Eiropas Savienības budžeta sadali starp dalībvalstīm.

Saskaņā ar Eiropa Komisijas publicētajiem normatīvo aktu (*regulu*) priekšlikumiem Latvija joprojām varēs saņemt Eiropas strukturālo un investīciju fondu (*ESIF*) atbalstu kā "mazāk attīstītais reģions". Atbilstoši Eiropas Komisijas priekšlikumam Kohēzijas politikas atbalsta samazinājums salīdzinājumā ar 2014.-2020.gada programmēšanas periodu ir 13% (*584 miljoni EUR*), un plānotais ESIF piešķirums ir 4,262 miljardi EUR. Turklāt piedāvātais Eiropas Savienības līdzfinansējuma samazinājums ir no 85 uz 70%, kas radīs papildu slogu projektu īstenotājiem (*t.sk. Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijai*). Šāda situācija ir izskaidrojama ar to, ka Eiropas Komisija cenšas samazināt grantu finansējuma īpatsvaru un palielināt finanšu instrumentu (*aizdevumu, aizdevumu garantiju u.c.*) īpatsvaru projektu finansēšanā.

Lemjot par Eiropas Savienības daudz gadu budžeta apstiprināšanu 2020.gada sākumā, Latvijas lielākie izaicinājumi ir:

- panākt pēc iespējas mazāku Latvijai pieejamā Eiropas Savienības budžeta samazinājumu (*it sevišķi Kohēzijas fonda finansējumu*) situācijā, kad Lielbritānija, viena no ES lielākajām neto maksātājvalstīm, izstāsies no ES 2020.gadā;
- panākt pēc iespējas mazāku ESIF līdzfinansējuma samazinājumu konkrētiem investīciju projektiem.

Eiropas Savienības daudz gadu budžeta projekts ietver septiņas tematiskās izdevumu prioritātes, no kurām "Kohēzija un vērtības" ietvaros varētu tikt piešķirts finansējums DROŠĪBAS nozares finansēšanai (skatīt Tabulu 4.1. zemāk). Eiropas Savienības budžeta prioritātes attiecīgi ir pakārtotas Eiropas Savienības politiskajām prioritātēm.

TABULA 4.1. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU BUDŽETA PRIORITĀTES KONTEKSTĀ AR FINANSĒJUMU DROŠĪBAS NOZAREI

Prioritāte	Apakšprioritāte	Finansēšanas avots
1.Vienotais trigus, inovācija un digitalizācija	2.Eiropas stratēģiskās investīcijas	Digitālās Eiropas programma (t.sk. kibernetika)
2. Kohēzija un vērtības	5. Reģionālā attīstība un kohēzija	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
	7. Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās	Eiropas Sociālais fonds +
5.Drošība un aizsardzība	12.Drošība	Iekšējais drošības fonds

¹ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudz gadu finanšu shēma 2021.-2027.gadam".

Prioritāte	Apakšprioritāte	Finansēšanas avots
1.Vienotais trigus, inovācija un digitalizācija	2.Eiropas stratēģiskās investīcijas	Digitālās Eiropas programma (t.sk. kibernetika)
2. Kohēzija un vērtības	5. Reģionālā attīstība un kohēzija	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
	7. Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās	Eiropas Sociālais fonds +
	13.Aizsardzība	Eiropas aizsardzības fonds
		Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments – militārā mobilitāte
	14.Reaģēšana krīzes situācijās	Savienības Civilās aizsardzības mehānisms

Avots: Komisijas paziņojums par Daudzgaļu finanšu shēmu 2021.-2027.gadam

4.2. EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKA

Kohēzijas politika ir Eiropas Savienības galvenā investīciju politika, un tās mērķis ir veicināt pilsētattīstību un mazināt sociāli ekonomiskās atšķirības starp Eiropas Savienības reģioniem. Eiropas Savienības kohēzijas politikas īstenošanai paredzētais finansējums veidos Eiropas Savienības daudzgaļu budžeta piešķiruma Latvijai lielāko daļu.

Kohēzijas politikai 2021.-2027.gada periodā ir pieci galvenie mērķi:

1. Viedāka Eiropa (*inovācija, digitalizācija, ekonomikas pārkārtošana, atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem*).
2. Zaļāka Eiropa ar zemākām oglekļa emisijām (*Parīzes nolīguma īstenošana un investēšana enerģētikas pārkārtošanā, atjaunojamajos resursos un cīņai pret klimata pārmaiņām*).
3. Labāk savienota Eiropa (*stratēģiskie pārvadājumi un digitālie tīkli*).
4. Sociālāka Eiropa (*atbalsts kvalitatīvai nodarbinātībai (t.sk. jauniešu nodarbinātībai), izglītībai, prasmju ieguvei, sociālajai iekļaušanai un vienlīdzīgai piekļuvei veselības aprūpei*).
5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa (*vietējā līmeņa stratēģiju izstrāde un ilgtspējīga pilsētu attīstība Eiropas Savienībā*).

DROŠĪBAS nozarei tematiski saistoši ir pirmais, otrais, ceturtais un piektais Kohēzijas politikas mērķis².

Kopš 2018.gada Latvija veic sarunas ar Eiropas Komisiju par dažādiem Kohēzijas politikas īstenošanas aspektiem, tai skaitā Latvijas investīciju vajadzībām kohēzijas politikas īstenošanai.

2019.gada 27.februārī Eiropas Komisija publicēja 2019.gada Ziņojumu par Latviju³. Šī dokumenta D pielikums ietver investīciju pamatnostādnes Latvijai par kohēzijas politikas finansējumu 2021.-2027.gadam. Pamatojoties uz D pielikumu, Finanšu ministrija, kā ESIF vadošā iestāde, ir sagatavojusi Ziņojumu par Kohēzijas politikas mērķiem, rezultātiem un Dalībvalstīm veicamajiem priekšdarbiem. Šajā dokumentā ir noteikti kohēzijas mērķi, veikuma un rezultātu rādītāji, kā arī priekšdarbi/kritēriji Latvijai, lai pretendētu uz ESIF finansējumu. Lai arī šis ir izstrādes posma darba materiāls, tas satur vērtīgu informāciju par sagaidāmajiem projektu tematiskās atlases nosacījumiem.

² Pie nosacījuma, ja Eiropas Komisija pieņems lēmumu izveidot īpašu programmu "Eiropas pilsētu iniciatīva", kura norādītā mērķa ietvaros sniegs finansiālu atbalstu pašvaldības pilsētvides investīciju projektu īstenošanai, apzinošies, ka tādās pilsētās kā Liepāja ievērojama apbūves masīva daļu veido kultūrvēsturiskie pieminekļi.

³ Eiropas Komisijas 2019. gada 27. februāra 2019. gada ziņojums par Latviju. Pavaddokuments dokumentam "Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai un Eurogrupai. 2019. gada Eiropas pusgads – novērtējums par progresu strukturālo reformu īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti.

Zemāk redzamajā Tabulā 4.2. ir atspoguļota informācija Kohēzijas politikajiem mērķiem pakārtoto informāciju.

TABULA 4.2. LATVIJAS PRIEKŠLIKUMA PROJEKTS KOHĒZIJAS POLITIKAS MĒRĶA “IEDZĪVOTĀJIEM TUVĀKA EIROPA” ĪSTENOŠANAI

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
2. Zaļāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, veicinot tīru un taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, “zaļas” un “zilās” investīcijas, aprītes ekonomiku, pielāgošanos klimata pārmaiņām un risku novēršanu un pārvaldību				
2.4. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām	PKI 09 – Jaunas vai modernizētas katastrofu monitoringa, brīdināšanas un reaģēšanas sistēmas	PKR 08 – Papildu iedzīvotāji, kuri gūst labumu no aizsardzības pasākumiem pret plūdiem, mežu ugunsgrēkiem un citām ar klimatu saistītām dabas katastrofām	RKI 24 – Jaunas vai modernizētas katastrofu monitoringa, gatavības, brīdinājuma un reaģēšanas sistēmas* RKI 25 – Jaunizveidota vai nostiprināta piekrastes joslas un upju un ezeru krastu aizsardzība, kā arī aizsardzība pret zemes nogrūvumiem, lai aizsargātu cilvēkus, aktīvus un dabisko vidi RKI 26 – Zaļā infrastruktūra, kas izveidota nolūkā pielāgoties klimata pārmaiņām RKI 27 – Valsts/reģionālā/vietējā līmeņa stratēģijas, kas koncentrējas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām RKI 28 – Teritorijas, ko aptver aizsardzības pasākumi pret meža ugunsgrēkiem	RKR 35 – Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pretplūdu pasākumiem RKR 36 – Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pasākumiem aizsardzībai pret meža ugunsgrēkiem RKR 37 – Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pasākumiem aizsardzībai pret klimatiskām dabas katastrofām (kas nav plūdi un meža ugunsgrēki) RKR 96 – Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pasākumiem aizsardzībai pret neklīmatiskiem dabas riskiem un ar cilvēka darbību saistītiem riskiem* RKR 38 – Aplēstais vidējais reaģēšanas laiks katastrofas gadījumā*
5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, ar vietējo iniciatīvu palīdzību veicinot pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību				
5.1. Veicināt integrētu sociālo, ekonomisko un vidisko attīstību, kultūras mantojumu un drošību pilsētu teritorijās	PKI 21 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas		RKI 74 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 75 – Integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 76 – Kopīgie projekti RKI 77 – Atbalstītās kultūras un tūrisma infrastruktūras kapacitāte	RKR 76 – Pilsētattīstības stratēģiju sagatavošanā un īstenošanā iesaistītās ieinteresētās personas RKR 77 – Tūristi/apmeklējumi atbalstītajos objektos* RKR 78 – Lietotāji, kas gūst labumu no atbalstītās kultūras infrastruktūras
5.2. veicināt integrētu vietējo sociālo, ekonomisko un vidisko attīstību, kultūras mantojumu un drošību, tostarp lauku un piekrastes teritorijās,			RKI 80 – Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas vietējai attīstībai	

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
izmantojot arī sabiedrības virzītu vietējo attīstību.				

Avots: Finanšu ministrija

4.3. EIROPAS SAVIENĪBAS CENTRALIZĒTĀS PROGRAMMAS

Papildus ESIF nacionālās aploksnes finansējumam (*Latvijai tieši pieejamais finansējums*) ESIF 2021.-2027.gada plānošanas periodā būs pieejams arī ES centralizētās programmas atbalsts attīstības iniciatīvām. Tieši DROŠĪBAS nozarē – šo finansējumu nebūs iespējams ieguldīt, tašu jaunais tiesiskais regulējums ļaus veidot saikni starp nacionālo finansējumu un ES centralizētajām programmām, piesaistot finansējumu no tādām programmām kā *IDF, Apvārsnis Eiropa, Digitālā Eiropa, programma "Tiesiskums", ESF+* un *IvestEU*, kur dalībvalstis varēs pārvietot daļu savu piešķirto līdzekļu, lai būtu pieejam garantija, ko nodrošina ES budžets. Tas palīdzēs nodrošināt, ka investīcijas sociālajā infrastruktūrā tiek labi koordinētas ar citām ES investīcijām.

IvestEU programmas plānotais budžeta piešķirums Sociālajiem ieguldījumiem un parsmēm plānots 50 milj. *euro* apmērā.

Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments digitālajā jomā nodrošinās maksimālus ieguvumus galvenajiem sociāli ekonomiskajiem virzītājspēkiem, piemēram, skolām, slimnīcām.

Iekšējās drošības fonds:

Ar šo regulu, kas pazīstama kā *IDF – robežu un vīzu regula*, izveido finansējuma instrumentu un nosaka mērķus, budžetu un procedūras atbilstīgu darbību īstenošanai 2014.–2020. gada periodā.

Šī instrumenta vispārīgais mērķis ir veicināt augsta drošības līmeņa nodrošināšanu ES, vienlaikus atvieglojot likumīgu ceļošanu, nodrošinot ES ārējo robežu efektīvu pārvaldību un vīzu efektīvu apstrādi Šengenas zonā (*bezrobežu teritorijā, ko veido 22 ES valstis un 4 asociētās valstis — Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Šveice*).

Ar šo instrumentu finansē darbības, lai:

- pastiprinātu pārbaudes pie ārējām robežām, lai kontrolētu ārējo robežu šķērsošanu;
- pakāpeniski izveidotu integrētu ārējo robežu pārvaldības sistēmu, kas pamatojas uz solidaritāti un atbildību, piemēram, izmantojot:
- ārējo robežu novērošanas sistēmas;
- sadarbību starp robežsardzes, muitas, migrācijas, patvēruma jautājumu un tiesībsardzības iestādēm (*tostarp jūras robežzonā*);
- veicinātu kopīgas politikas izstrādi attiecībā par vīzām un citām īstermiņa uzturēšanās atļaujām un par konsulārās sadarbības mehānismiem;
- izveidotu un ekspluatētu IT sistēmas, kas atbalsta kopējo vīzu politiku un robežpārbaudes un palielina informētību par situāciju pie ārējām robežām;
- sadarbībā ar ārpusvienības valstīm novērstu un nepieļautu nelikumīgu imigrāciju.

Atbalsta intensitāte.

75% vai 90% no attiecināmām izmaksām - tiek noslēgts granta līgums starp finansējuma saņēmēju un Iekšlietu ministriju, kopējais pieejamais finansējums ES ir 3,8 miljardu apmērā.

Projekta iesniedzēji.

Latvijas Republikas tiesās vai pastarpinātās valsts pārvaldes iestāde (*valsts iestādēm, kas atbild par drošību - Valsts policija, VUGD u.tml.*), atvasināta publiska persona, cita valsts iestāde vai privāto tiesību juridiskā persona, kura iesniedz projekta iesniegumu. Projekta iesniedzējs var būt arī tādas starptautiskas organizācijas pārstāvniecība Latvijas Republikā, kas darbojas jomā, kuru atbalsta fonds.

Katram projekta iesniedzējam noteiktie mērķi attiecībā uz Valsts Iekšējo drošību.

Apvārsnis Eiropa:

Apvārsnis Eiropa ir topošā ES pētniecības un inovācijas (P&I) programma 2021.-2027. gada periodam, kas turpinās līdzšinējo programmu Apvārsnis2020.

Apvārsnis Eiropa ietvaros pētniecībai un inovācijai paredzēts novirzīt 100 mljrd. EUR, un tās fokusā būs Eiropas integritātes stiprināšana, klimata pārmaiņu jautājumu risināšana un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšana, un Eiropas globālās konkurētspējas sekmēšana.

Apvārsnis Eiropas pamatā izvirzīts 3 pīlāru modelis, kura ietvaros tiks atbalstīta Atvērtā zinātne, Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja un Atvērtā inovācija, papildus atbalstot arī Eiropas pētniecības telpas stiprināšanu.

Pīlārā "Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja" pētniecība un inovācija tiks atbalstīta 2 paralēlās pieejās: misiju-orientēti projekti un tematisko klasteru partnerību projekti.

Pašlaik ir izvirzītas 5 misiju tematiskās jomas, kuras katras ietvaros tiks identificētas konkrētas misiju tēmas:

- Pielāgošanās klimata pārmaiņām, ieskaitot sociālo transformāciju;
- Vēzis;
- Veselīgi okeāni, jūras, piekrastes un iekšzemes ūdeņi;
- Klimatneitrālas un viedas pilsētas;
- Augsnes veselība un pārtika.

Pašlaik ir izvirzīts priekšlikums 6 tematiskajiem klasteriem, kurā katrā tiek plānotas vairākas tematiskās partnerības:

- Veselība (7 partnerības);
- Digitālā joma, rūpniecība, kosmos (10 partnerības);
- Klimats, enerģija un mobilitāte (9 partnerības);
- Pārtika, bioekonomika, dabas resursi, lauksaimniecība un vide (8 partnerības);
- Kultūra, radošums un iekļaujoša sabiedrība (tiks precizēts);
- Civilā aizsardzība sabiedrībai (tiks precizēts).

Papildus ir izvirzīti 10 partnerību kandidāti - galvenokārt Eiropas Inovācijas un tehnoloģiju institūta (*EIT*) tematiskās platformas.

Viens no galvenajiem programmas Apvārsnis Eiropa horizontālajiem principiem būs Atvērtās zinātnes princips ar mērķi veicināt sameklējamu (*findable*), pieejamu (*accessible*), atkalizmantojamu (*reusable*) un savstarpēji savietojamu (*interoperable*) (apvienoti – FAIR) datu plašu izmantošanu.

Pašlaik notiek Programmas stratēģiskā plānošana un sagatavotā priekšlikuma apspriešana Eiropas Padomē un Eiropas parlamentā, ekspertu grupu veidošana misijām, kā arī tematisko partnerību identificēšana.

Digitālā Eiropa:

“Uzsākot darbu pie nākamā Eiropas Savienības (ES) daudzgadu budžeta 2021.–2027. gadam, tika izstrādāta programma “Digitālā Eiropa”, kuras mērķis ir veicināt digitālo tehnoloģiju pārnesei un ieviešanu uzņēmumos.

Programma primāri būs domāta tieši mazo un vidējo uzņēmumu, kā arī jaunuzņēmumu digitālajai transformācijai, t. i., digitālo tehnoloģiju ieviešanai, lai pieaugtu šo uzņēmumu konkurētspēja un tie varētu dalīties iegūtajās zināšanās un pieredzē.

“Digitālās Eiropas” mērķis ir veicināt ES dalībvalstu un nozares ieguldījumus piecos galvenajos virzienos:

- augstas veiktspējas datošana (superdatori);
- mākslīgais intelekts;
- kiberdrošība;
- augsta līmeņa digitālās prasmes;
- plašs digitālo tehnoloģiju izmantojums visā tautsaimniecībā un sabiedrībā.

VARAM akcentē, ka šīs programmas ietvaros par finansējuma piešķiršanu noteiktiem projektiem lems Eiropas Komisija, tāpēc īpaši svarīga būs kvalitāte.

“Tiesības un vērtības” un “Tiesiskums”

Fonds sastāv no programmas “Tiesības un vērtības” un programmas “Tiesiskums”. Septiņu gadu laikposmam fondam paredzētais budžeta piešķirums ir 947 miljoni eiro: 642 miljoni eiro programmai “Tiesības un vērtības” un 305 miljoni eiro programmai “Tiesiskums”. Kopumā piešķirums ir aptuveni līdzvērtīgs iepriekšējā perioda budžeta piešķirumam.

No fonda tiks atbalstītas darbības, kuras īsteno vairāki dalībnieki, kas darbojas tiesību un vērtību jomā, piemēram, nevalstiskās organizācijas, līdztiesības iestādes, valsts pārvaldes iestādes, tiesu iestāžu tīkli vai universitātes.

Kādas ir izmaiņas salīdzinājumā ar esošo sistēmu?

Tiesiskuma, tiesību un vērtību fonda un tam pakārtoto divu programmu izveide ir situācijas vienkāršošana, salīdzinot ar esošajām trim programmām. Konkrēti, uz pilsonības jomu pašlaik attiecas divas dažādas programmas, bet turpmāk tikai jaunā programma “Tiesības un vērtības”, ļaujot attīstīt sinerģiju.

Programma “Tiesības un vērtības”

Nolūkā atbalstīt atvērtu, demokrātisku un iekļaujošu sabiedrību, programmas “Tiesības un vērtības” mērķis ir aizsargāt un veicināt ES Līgumos nostiprinātās tiesības un vērtības, tai skaitā atbalstot pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

Programmai ir trīs konkrēti mērķi:

- veicināt tiesības un līdztiesību (*tiesību un līdztiesības joma*);
- sekmēt pilsoņu iesaistīšanos un dalību Savienības demokrātiskajā dzīvē (*pilsoņu iesaistīšanās un līdzdalības joma*);
- apkarot vardarbību (*programmas Daphne joma*).

Kādas darbības tiks finansētas saskaņā ar programmu “Tiesības un vērtības”?

- **izpratnes veidošana un mācības**, kas uzlabotu zināšanas par politikas virzieniem un tiesībām jomās, uz kurām attiecas programma, tai skaitā veidotu izpratni par Eiropas kultūru, vēsturi un atceri;
- **ieinteresēto personu savstarpēja mācīšanās**, kas uzlabotu zināšanas un savstarpējo izpratni, un pilsonisko un demokrātisko iesaistīšanos, kā arī sadraudzības pilsētu pasākumi, kuri satuvina dažādu tautību un kultūru Eiropas iedzīvotājus;
- **analītiskas un pārraudzības darbības**, kas uzlabotu izpratni par situāciju dalībvalstīs un ES līmenī, kā arī pilnveidotu ES tiesību aktu un politikas virzienu īstenošanu;
- **atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizācijām**, lai rosinātu un sekmētu aktīvu līdzdalību demokrātiskākas Savienības izveidē, kā arī lai veidotu izpratni par tiesībām un vērtībām;
- **Eiropas sadarbības tīklu spēju veidošana**, lai veicinātu un turpinātu attīstīt Savienības tiesības, politikas mērķus un stratēģijas programmas jomās, kā arī atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras aktīvi darbojas programmas jomās.

Programma “Tiesiskums”

Programmas “Tiesiskums” mērķis ir sekmēt turpmāku Eiropas tiesiskuma telpas attīstību, kuras pamatā ir tiesiskums, savstarpēja atzīšana un savstarpēja uzticēšanās. Konkrēti, programma “Tiesiskums”:

- veicinās un atbalstīs tiesisko sadarbību civillietās un krimināllietās un sekmēs tiesiskumu, piemēram, atbalstot centienus uzlabot valstu tiesu sistēmu efektivitāti un lēmumu izpildi;
- atbalstīs un veicinās tiesisko apmācību ar mērķi sekmēt kopīgu juridisko, tiesu un tiesiskuma kultūru;
- sekmēs efektīvu tiesu iestāžu pieejamību visiem un efektīvu tiesisko aizsardzību, veicinās efektīvu civilprocesu un kriminālprocesu, sekmēs un atbalstīs noziegumos cietušo tiesības, ka arī aizdomās turēto un apsūdzēto procesuālās tiesības kriminālprocesā.

Kādas darbības tiks finansētas saskaņā ar programmu “Tiesiskums”?

- **izpratnes veidošana un mācības**: tas palīdzēs attiecīgajām ieinteresētajām personām uzlabot zināšanas par Savienības politikas virzieniem un tiesībām, tai skaitā materiālajām un procesuālajām tiesībām, par tiesu iestāžu sadarbības instrumentiem vai attiecīgo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru;
- **savstarpēja mācīšanās**, ieinteresētajām personām apmainoties ar labu praksi nolūkā uzlabot savstarpējo izpratni par civiltiesībām un krimināltiesībām, un dalībvalstu tiesību un tiesu sistēmām, tai skaitā tiesiskumu;
- **analītiskas un pārraudzības darbības nolūkā** uzlabot zināšanas un izpratni par iespējamiem šķēršļiem Eiropas tiesiskuma telpas netraucētai darbībai;
- **informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) attīstīšana un izmantošana** nolūkā uzlabot tiesu sistēmu un to sadarbības efektivitāti, kā arī sistēmu un lietojumprogrammu pārrobežu sadarbības spēju;
- **Eiropas galveno tīklu spēju veidošana**, kā arī atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras aktīvi darbojas programmas jomās.

Eiropas Sociālajam fondam Plus

Laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam Eiropas Sociālajam fondam Plus piešķirtu 101,2 miljardus eiro un Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondam – 1,6 miljardus eiro. Abu fondu mērķis ir ieguldīt cilvēkos: nodrošināt, lai cilvēkiem ir atbilstīgas prasmes, kas nepieciešamas, lai risinātu problēmas un pielāgotos pārmaiņām darba tirgū. Fonda jaunā versija varētu palīdzēt radīt pilnīgu nodarbinātību, uzlabot darba kvalitāti, palielināt produktivitāti, atvieglot cilvēkiem atrast darbu citā ES daļā, uzlabot izglītību un apmācību, kā arī veicināt sociālo integrāciju un veselību.